

Financieel Forum Antwerpen

De verzekeringssector vandaag en wat mag de consument morgen verwachten?

27 maart 2019

Philippe Colle
Gedelegeerd bestuurder Assuralia
Hoogleraar Vrije Universiteit Brussel

Inhoudstafel

- I. De huidige verzekeringssector in cijfers

- II. Maatschappelijk belang voor openbare financiën en economie
 1. Tewerkstelling
 2. Maatschappelijk belang
 - Openbare financiën
 - Financiering economie

- III. Levensverzekering: impact lage rente en premietaks van 2 %
 1. Impact premietaks
 2. Net New Money

3. Verminderde ondersteuning openbare financiën
4. Gevaar *run on the insurer*

IV. Herziening Solvency II

1. Calibratie Solvency II
2. Volatiliteit en lange termijnverplichtingen
3. Impact op productdesign

V. Wat mag de consument morgen verwachten?

1. Veiligstelling levensstandaard senioren
2. Schadeverzekeringen: prestatie in natura

3. Internet
4. Innoverende producten
5. Herziening wetgeving vergoeding slachtoffers terrorisme
6. *Sustainable Finance*

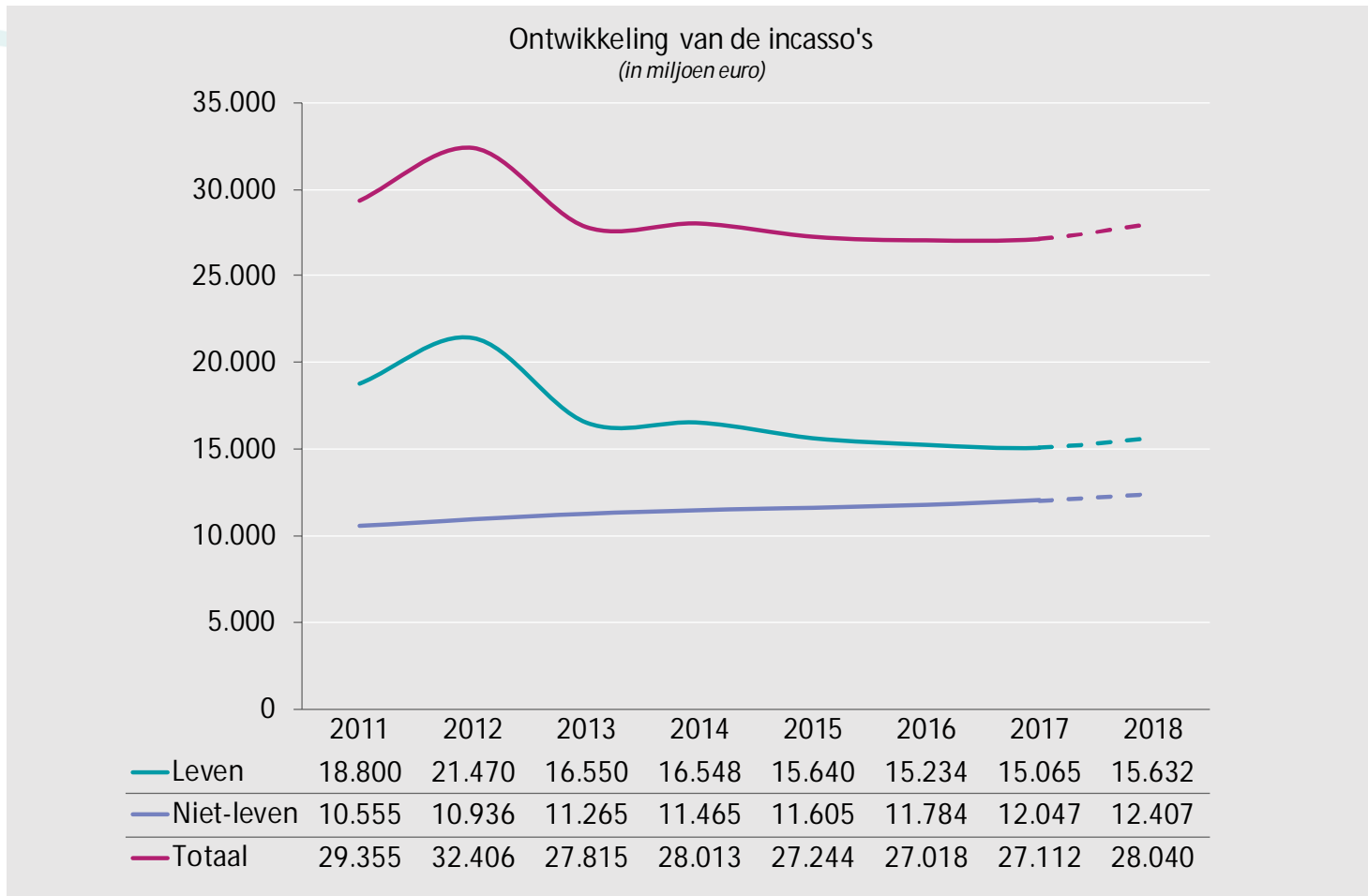
Besluit

I. De huidige verzekeringssector in cijfers

Positie 2017	Verschuiving t.o.v. 2016	Groep	Marktaandeel		
			Totaal	Niet-leven	Leven
1		AG Insurance	21,0	15,7	25,3
2		AXA	12,5	18,3	7,8
3		KBC	9,4	8,7	9,9
4		Ethias	9,1	11,0	7,6
5	↑ 1	Belfius	6,4	5,6	7,0
6	↓ 1	P&V	6,0	5,7	6,1
7	↑ 2	Allianz	5,5	5,0	5,9
8	↓ 1	Baloise	5,0	6,8	3,5
9	↓ 1	NN	4,4	1,1	7,1
10		ERGO - DKV - DAS	3,8	5,3	2,6
11	↑ 1	Argenta	2,7	1,1	3,9
12	↓ 1	Generali	2,6	1,8	3,2
13		Federale	1,4	1,8	1,1
14		Fidea	1,1	1,7	0,7
15	↑ 7	Foyer	0,7	0,2	1,1
		Top 15	91,6	89,9	93,0

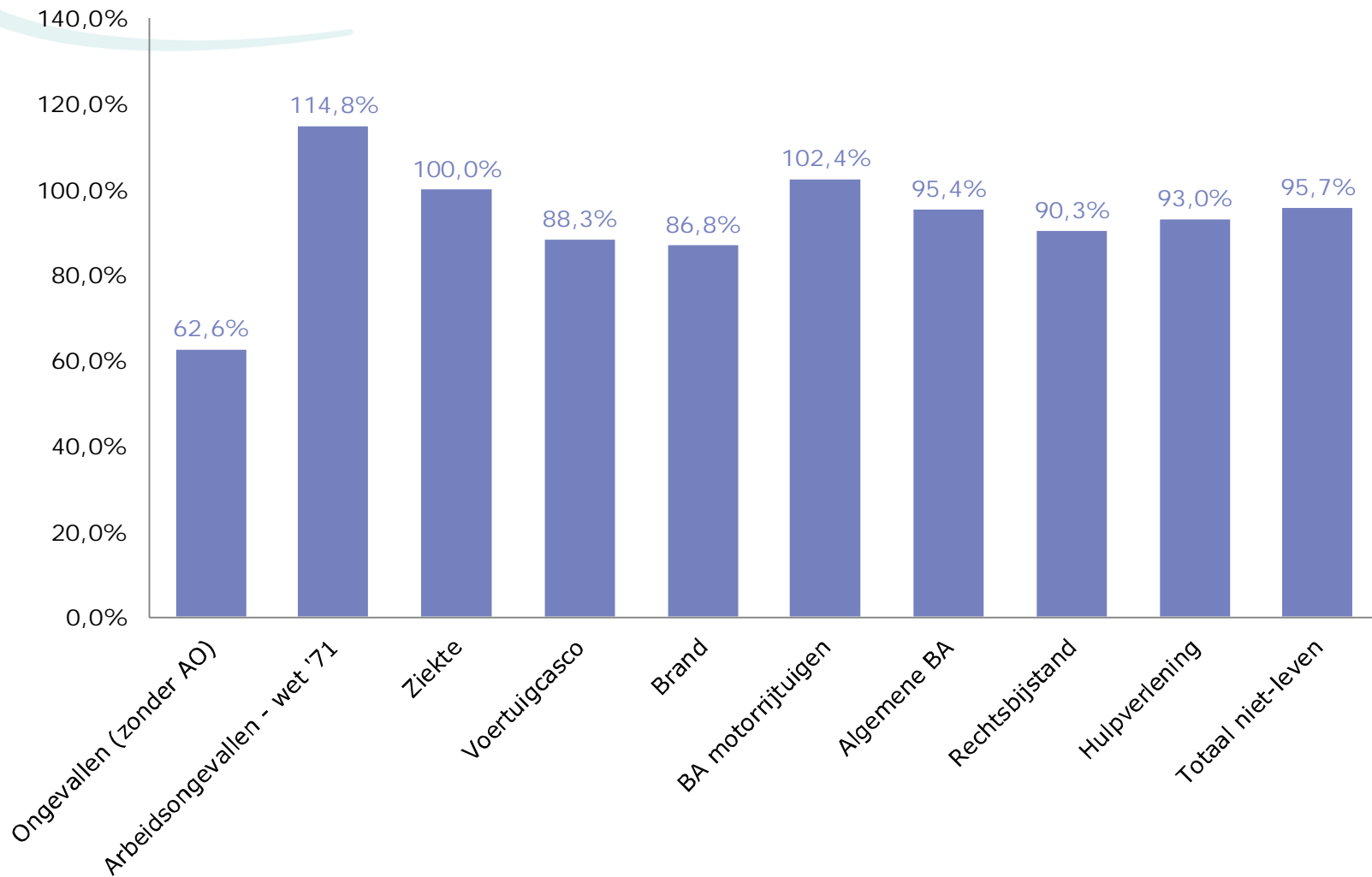
Incasso 2011-2018

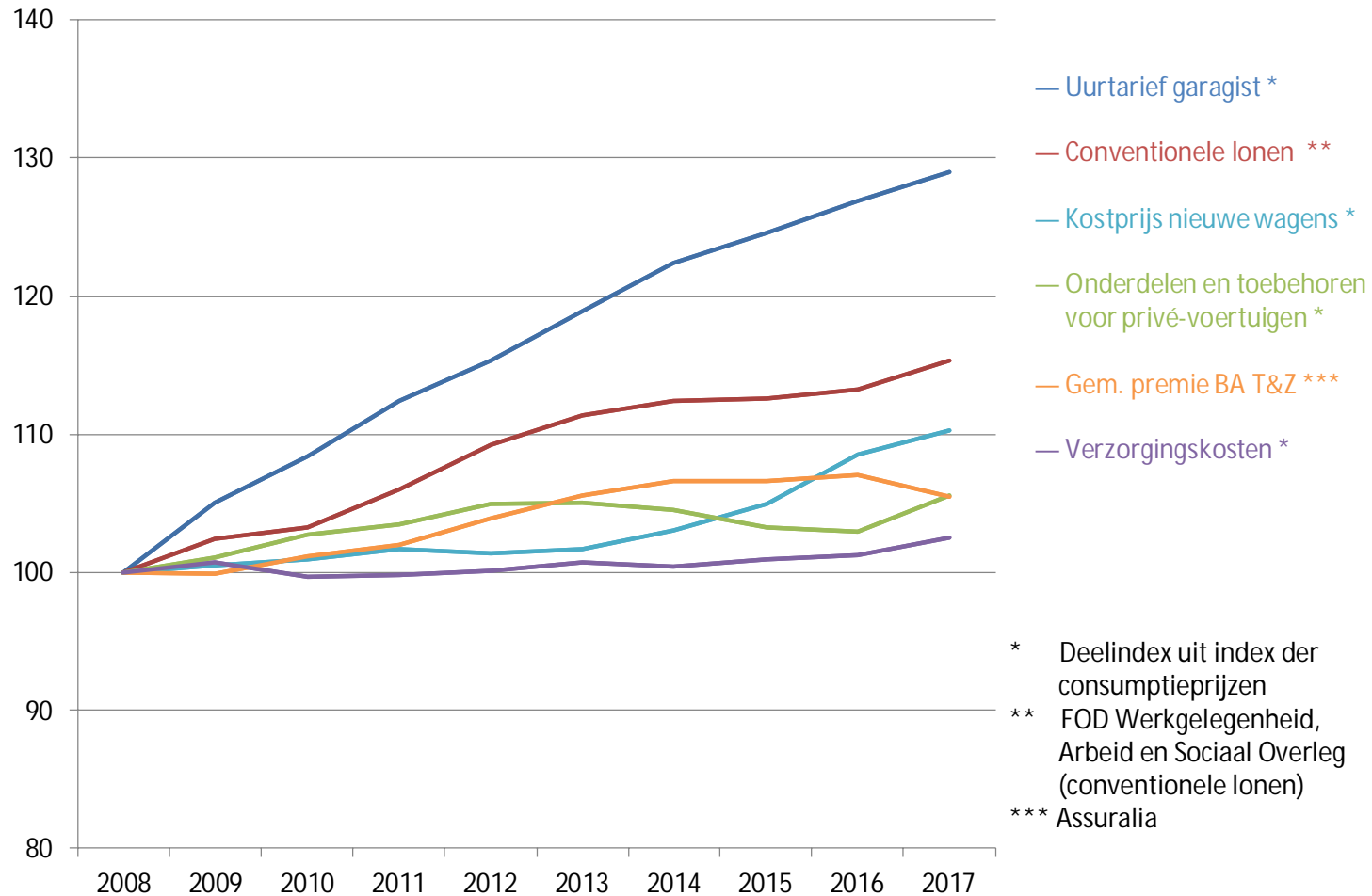
Beleggingen per categorie (inclusief tak 23) boekwaarde, in miljard euro

	2005		2012		2017	
	Mia €	%	Mia €	%	Mia €	%
Obligaties en andere vastrentende effecten	102,6	63,5%	182,1	75,5%	180,1	68,4%
Aandelen en andere effecten met variabele opbrengst	36,5	22,6%	22,0	9,1%	37,5	14,2%
Participaties	7,6	4,7%	13,3	5,5%	14,5	5,5%
Terreinen en gebouwen	2,4	1,5%	3,4	1,4%	2,8	1,1%
Hypothecaire leningen en overige leningen	5,6	3,5%	12,1	5,0%	22,2	8,4%
Deposito's en overige beleggingen	6,8	4,2%	8,1	3,4%	6,4	2,4%
Total	161,6		241,1		263,4	

Niet-leven: combined ratio 2017 in functie van de verdiende premies

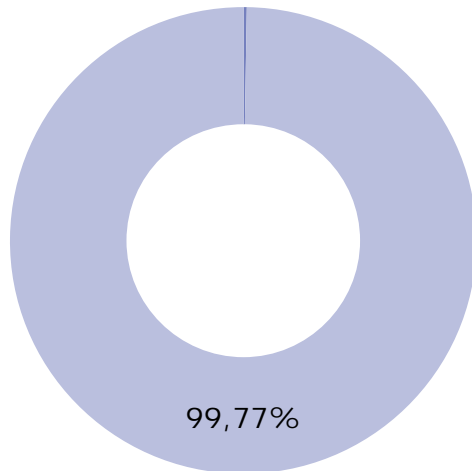
BA motorrijtuigen - toerisme en zaken Kosten en premie (basis 2008: 100)

BA motorrijtuigen - toerisme en zaken Zware ongevallen 2017

Aantal schadegevallen

0,23%

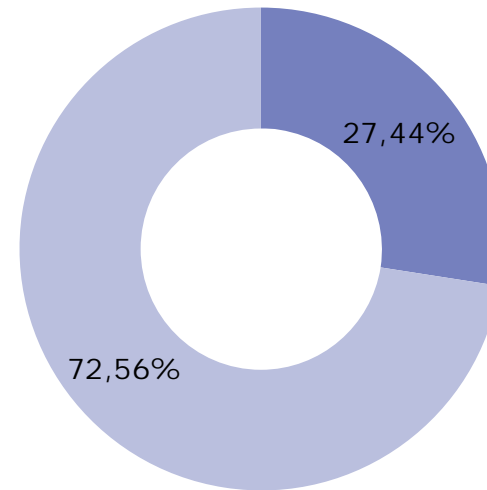

■ Schadegevallen ≥ 125.000 euro

■ Schadegevallen < 125.000 euro

Schadelast

27,44%

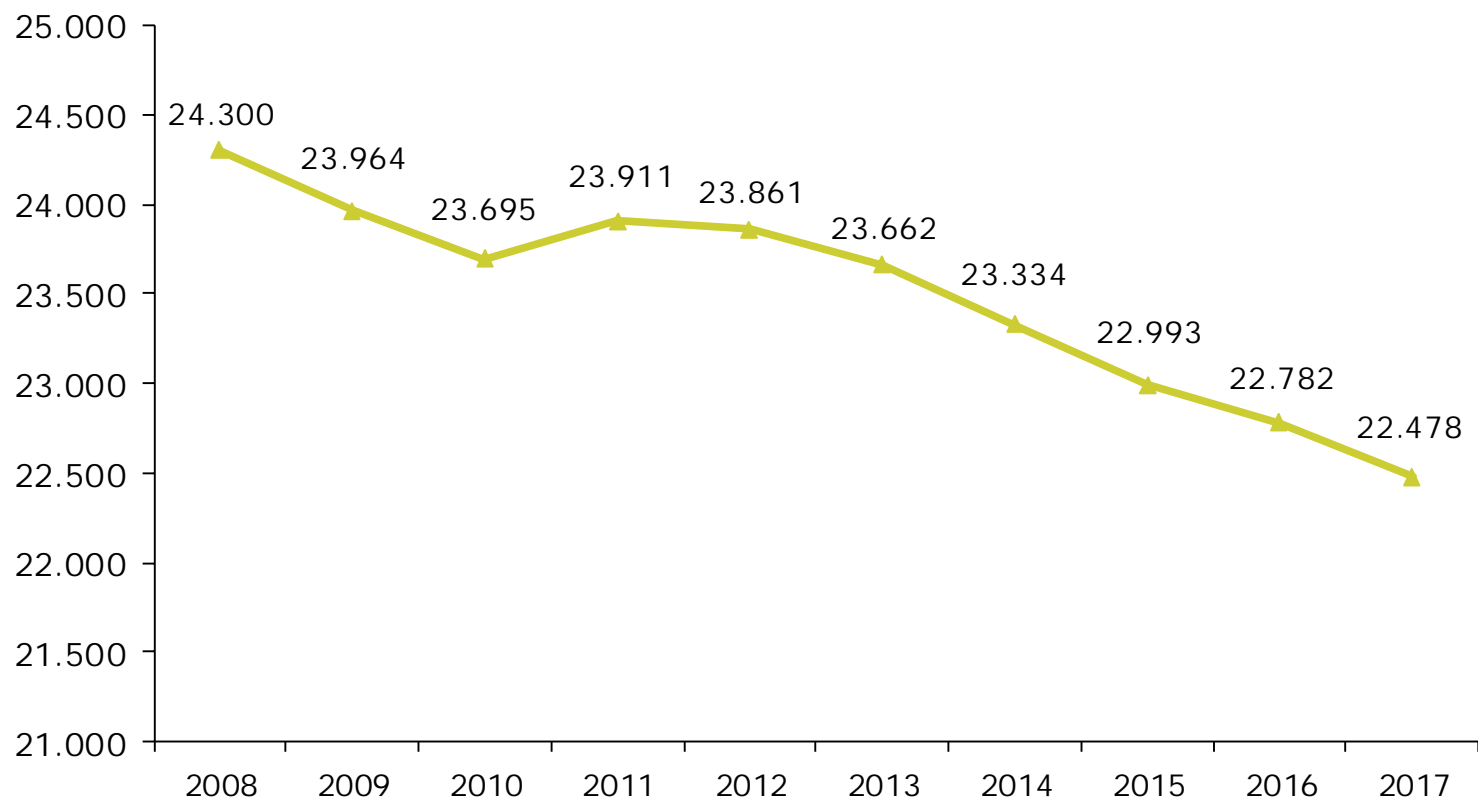
■ Schadegevallen ≥ 125.000 euro

■ Schadegevallen < 125.000 euro

- 782 schadegevallen ≥ 125.000 euro
- Gemiddelde kost schadegeval ≥ 125.000 euro = 422.657 euro
- Kost 782 schadegevallen = 330,5 miljoen euro of 27,44 % totale schadelast veroorzaakt door 0,23 % van de ongevallen.

Werkgelegenheid in de verzekeringssector

Aantal werknemers met een contract van onbepaalde duur (situatie op 31.12)
bij verzekeringsondernemingen

II. Maatschappelijk belang voor openbare financiën en economie

1. Tewerkstelling

+ 44.500 personen (m.i.v. tussenpersonen en hun personeel).

2. Maatschappelijk belang

- Ø Complementariteit *sociale zekerheid* (arbeidsongeval, gezondheid, gewaarborgd inkomen en pensioenen);

- Ø *Publiek Private Samenwerking* (natuurrampen, terrorisme, vergoeding medische ongevallen, vergoeding technologische ongevallen);

Ø Financiële bijdrage aan de maatschapij

= ± 3,1 miljard euro [premietaks, RIZIV-taks, Rode Kruis, Gemeenschappelijk Waarborgfonds, Belgisch Bureau Autoverzekeraars, Ombudsman Verzekeringen, FOPAS (Fonds voor bestaanszekerheid, opleiding en outplacement), Syndicaal Vormingsfonds, Fonds voor Dringende Geneeskundige Hulpverlening]

= loonmassa sector x 2,5

Ø Kapitaalaanbrenger voor openbare financiën:

dekkingsactiva = ± 62,7 miljard euro Belgische
OLO's = ± 14% BNP of Belgische schuld.

➔ verzekeringssector ondersteunt Belgische
openbare financiën.

Ø Financiering Belgische economie: 116 mia €.

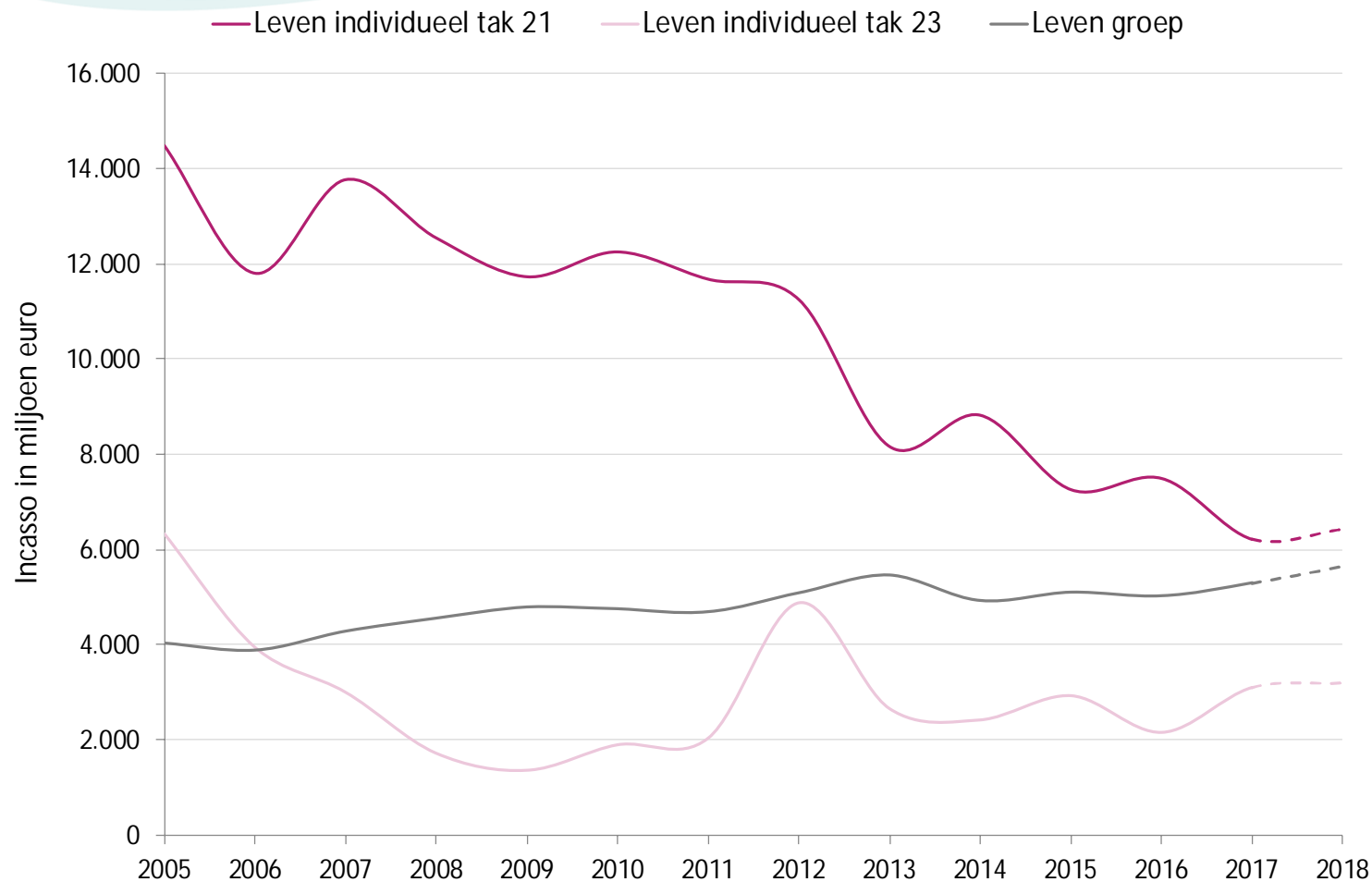
Dekkingsactiva belegd in:

- corporate bonds (65 mia €);
- aandelen en participaties (35,9 mia €);
- leningen en hypothecaire kredieten (15,1 mia €) = rechtstreekse ondersteuning bouwsector.

III. Levensverzekering: impact lage rente en premietaks van 2 %

= explosieve cocktail

1) Impact premietaks

Incasso individuele levensverzekeringen tak 21 en 23

- Ø 2005 (vóór taks 1,1%) : 20,8 mia euro;
- Ø 2006 (taks 1,1%): 15,8 mia euro;
- Ø 2011: 13,7 mia euro;
- Ø 2012: 16,1 mia euro;
- Ø 2013 (taks 2%): 10,8 mia euro;
- Ø 2014: 11,2 mia euro;
- Ø 2015: 10,2 mia euro;
- Ø 2016: 9,7 mia euro;
- Ø 2017: 9,3 mia euro;
- Ø 2018: 9,6 mia euro.

Verhoging taks naar 2% = zuivere budgettaire maatregel :

Ø Beoogde meerontvangst: 139 mio euro

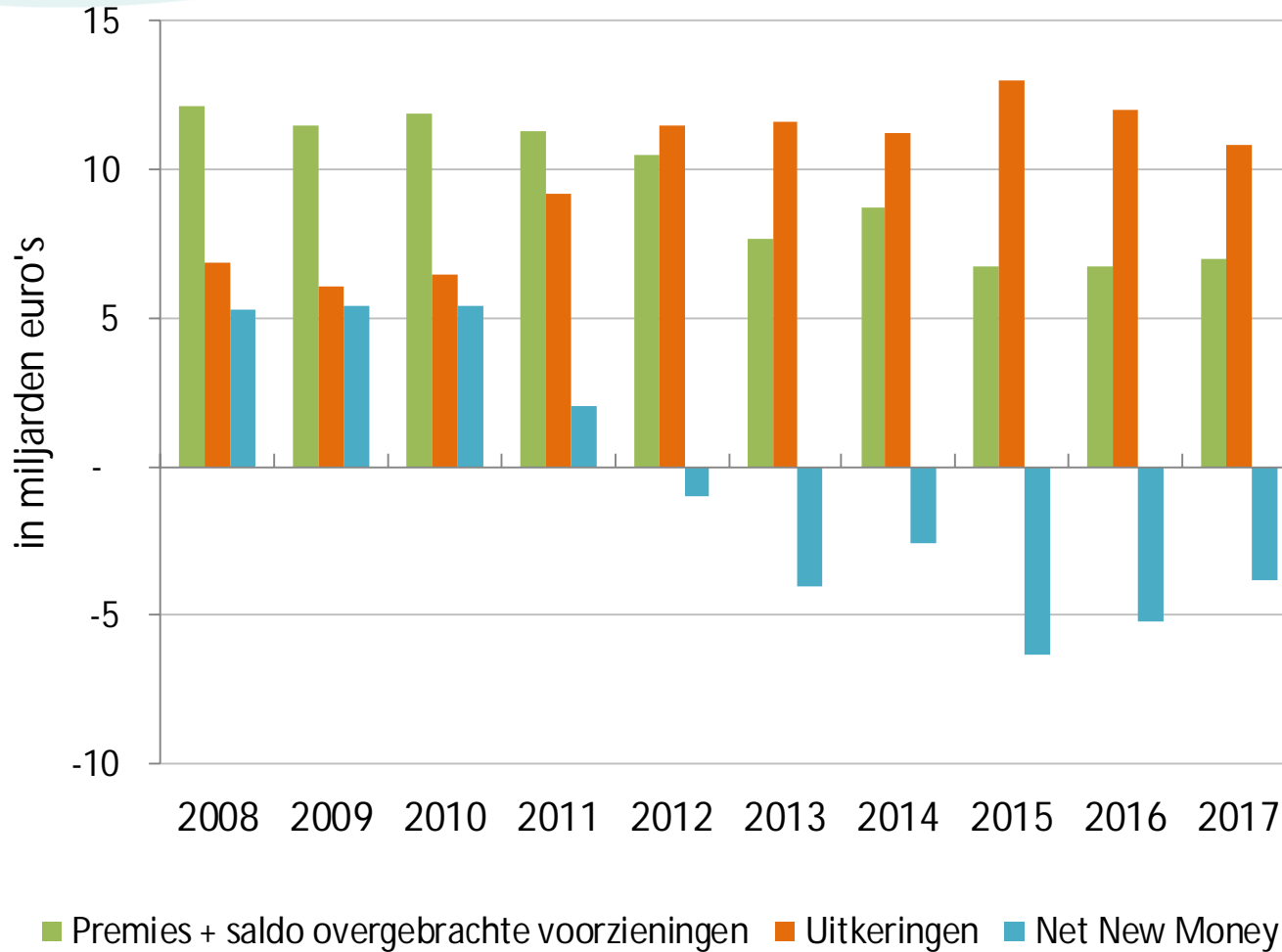
Ø Effectieve meerontvangst: 9 mio euro

➔ budgettaire slag in het water, maar bijzonder pijnlijke operatie voor verzekeringssector.

2) Net New Money

Tak 21 individueel

3) Verminderde ondersteuning openbare financiën

Verzekeraars prudentieel verplicht 100% van hun engagementen af te dekken = *dekkingsactiva*.

o.m. Belgische OLO'S : 62,7 mia euro = 14% van de Belgische Staatsschuld

4) Gevaar *run on the insurer*

Stijging rentevoeten = kans op afkoop individuele levensverzekeringen.

Probleem: geen financiële penalisatie (financiële afkoopvergoeding) na 8 jaar mogelijk ondanks verbreking contract → financieel risico voor verzekeraar (tegeldemaking activa met verlies)

→ prudentieel gevaarlijk

- ➔ nadelig voor trouwe klanten: winstdeelnames,
- ➔ aanbod levensverzekeringen van meer dan 8 jaar daalt (↔ pensioen en vergrijzing),
- ➔ dringende aanpassing wetgeving nodig.

IV. Herziening Solvency II

Kapitaalsvereisten afhankelijk van de risico's van de verzekeringsonderneming (financiële, management, markt, operationele,...) = *risk based*

+

Calibratie lange termijnverplichtingen

1) Calibratie Solvency II

Voorbeeld langtermijnbelegging	Kapitaalsbelasting voor spread risico (zonder diversificatie-effecten)
Bedrijfsobligatie, rating BBB, looptijd 20 jaar	30%
Bedrijfsobligatie of bedrijfslening, rating BBB, looptijd 30 jaar	35%
Infrastructuurlening, unrated, looptijd 25 jaar	21,85%
Effectisering, rating A, looptijd 10 jaar	30%
Aandelen genoteerd op een beurs van de OESO	39% +/- 10% i.f.v. financiële markten
Niet-beursgenoteerde aandelen, KMO's, venture capital, private equity	49% +/- 10% i.f.v. financiële markten
Vastgoed	25%

Gevolgen:

- Ø Strikter acceptatiebeleid (natuurrampen, hospitalisatie, slechte autobestuurders,...);
- Ø Lange termijn (leven > 8 jaar 1 dag): geacht risicovoller te zijn = hogere kapitaalsvereisten → afbouw lange termijnproducten; → concurrentieverstoring asset managementondernemingen en pensioenfondsen
- Ø Beleggingspolitiek: minder risicovolle activa.

Beleggingen per soort activa (uitgezonderd tak 23)

	2005		2008		2011		2014		2017	
	Mld €	%	Mld €	%	Mld €	%	Mld €	%	Mld €	%
Obligaties en andere vastrentende effecten	98,5	72,0%	136,4	74,3%	170,6	80,2%	173,7	75,8%	168,9	74,2%
Aandelen en andere effecten met variabele opbrengst	17,1	12,5%	13,1	7,1%	9,4	4,4%	12,4	5,4%	13,8	6,1%
Participaties	7,6	5,5%	13,2	7,2%	12,8	6,0%	15,4	6,7%	14,4	6,3%
Terreinen en gebouwen	2,4	1,8%	3,1	1,7%	3,2	1,5%	3,1	1,3%	2,8	1,2%
Andere (hypothecaire kredieten, deposito's, schuldvorderingen, cash,...)	11,2	8,2%	17,7	9,6%	16,9	7,9%	24,7	10,8%	27,6	12,1%
Totaal	136,8		183,6		212,8		229,2		227,7	

2) *Volatiliteit en lange termijnverplichtingen*

Probleem = evaluatie in *marktwaaarde* van dekkingsactiva m.b.t. lange termijn verbintenissen (pensioen, leven, ziekte, arbeidsongeval, invaliditeit, gewaarborgd inkomen, zware lichamelijke schade), terwijl deze activa (hoofdzakelijk *Bonds*) tot einde looptijd aangehouden worden (*hold to maturity*).

➔ volatilititeit van de markten creëert artificiële kapitaalsvereisten: minwaarden moeten gecompenseerd worden (aanvullende kapitaalsinbreng), terwijl ze niet gerealiseerd zijn (*hold to maturity*).

Gevaar: afstappen van *Sovereign* en *Corporate Bonds* ten voordele van *Private Bonds* en immobiliën → slecht voor openbare financiën en Staatsschuld.

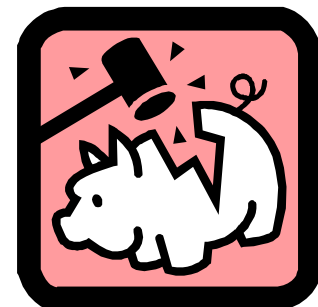

Voorstel sector :

- Ø *Matching adjustment* [= volatiliteit van de activa neutraliseren via een compenserende actualiseringsrente bij de evaluatie van de passiva (technische voorzieningen)];
- Ø *Volatility adjustment* [= correctie volatiliteit op grond van 65% van gemiddeld EU portefeuille = EIOPA-voorstel (↔ Solvency II = *risk-based per* onderneming)]

Bij ontstentenis adequate oplossing, risico van delocalisatie van kapitalen.

3) *Impact op productdesign*

Nieuwe productie

- Productdesign aanpassen: minder keuze, duurdere opties verdwijnen (bv. op alle momenten kunnen uitstappen zonder kosten, vaste rendementsgarantie op toekomstige vrije premiestortingen);
- Afbouw lange termijnproducten (> 8 jaar) wegens moeilijkere afdekking lange termijnverplichtingen en zware kapitaalsvereisten Solvency II (slide 22)
 - ↔ behoeften vergrijzing,
 - ↔ taks en openbare financiën.

V. Wat mag de consument morgen verwachten?

1) *Veiligstelling levensstandaard senioren*

Vervangingsratio (= verhouding tussen bedrag wettelijke pensioen en laatste brutoloon)

Laatste brutoloon (€)	Wettelijk Pensioen (€)	Vervangingsratio (%)
25.000	13.578	54,3%
35.000	15.852	45,3%
46.000 (gemiddeld loon)	20.815	45,3%
75.000	27.319	36,4%
100.000	27.319	27,3%

Daarom **verbreding** (alle werknemers) en **verdieping** (voldoende bijdragen) van aanvullende pensioenen (groepsverzekeringen) wenselijk

Hoe?

- Loskoppeling van loonnorm
- VAPW tot 7% van loon
- Vanaf bepaalde leeftijd (50 à 55-plussers) à mogelijkheid tot vrijwillige bijkomende storting brutoloon
- Cafetariaplannen: bijkomende financiering groepsverzekering mogelijk maken.

2) *Schadeverzekeringen: prestatie in natura*

Woning, brand, auto, andere materiële schade ➡ verzekerde geen tijd, niet de competentie, geen zin om herstelling te organiseren en professionele hersteller te vinden

➡ verzekeraar stelt geen centen meer ter beschikking,

➡ organiseert herstel in natura à snelheid, professionaliteit, zekerheid, minder stress, groter comfort en tevredenheid voor verzekerde à **fidelisering** klant.

Uitdaging voor verzekeraar : performant en kwaliteitsnetwerk van herstelleraars uitbouwen →

§ geen improvisatie

§ opvolging en periodieke kwaliteitscontrole = essentieel voor imago en reputatie verzekeraar.

Troef voor verzekeraar :

Ø klantvriendelijk en efficiënte imago;

Ø kostenbeheersing;

Ø minder fraude;

Ø Eventuele aanbieder *comfortdiensten* buiten schadegeval, zoals was, strijk, boodschappen, terbeschikkingstelling van vaklieden (loodgieter, electricien, schilder, chauffagist,...).

3) *Internet*

Voor de *onafhankelijke consument*, die zelf zijn zaken wil regelen, op zijn eigen ritme en volgens eigen normen en wensen = aanhanger van "maatwerk".

25 % van de particulieren en 20 % van de zelfstandigen raadplegen regelmatig internet om *informatie* over verzekeringen te verzamelen.

Amper 15 % heeft een verzekering via het internet gesloten (nauwelijks 1 % in 2006).

Hoofdzakelijk 55-plussers (tijd en kennis).

Wensen van de consument:

- Ø 35 % wil via internet een verzekeringsovereenkomst kunnen sluiten;
- Ø 68 % wil via internet een schadegeval kunnen aangeven en de afwikkeling ervan volgen;
- Ø 75 % wil via internet een overzicht kunnen krijgen van zijn verzekeringen;
- Ø 37 % is voorstander van een app voor schadeaangifte via smartphone;
- Ø zelfstandigen en kmo's: geen tijd, noch zin om zich met verzekeringen bezig te houden.

4) *Innoverende producten*

q *First party verzekering*

voordeel: niet langer nodig aansprakelijkheden vast te stellen. Verzekeraar zal, na schadeloosstelling, verhaal uitoefenen op de aansprakelijke(n) = vergoedingsregeling vervangt aansprakelijkheidsregeling.

q *Globale verzekering persoon*

verzekering die alle dekkingen m.b.t. de integriteit of behoeften van de persoon verenigt: hospitalisatie, gewaarborgd inkomen, individuele ongevallenverzekering.

q Van BA Auto naar « *Assurance mobilité* ».

q *Deeconomie*

Toegang tot en gebruik van goed losgekoppeld van eigendom

➡ verzekering aanpassen en herbekijken.

Voorbeelden :

§ *UBER/AV (autonomous vehicles);*

§ *Autodelen (BlaBlacar, Cambio, DriveNow, CarAmigo, ...);*

§ *Homesharing;*

- § *Co-storage*;
- § *Co-working* (plaats en werknemer);
- § Gedeeld gebruik van wasmachine, tv, pc, grasmaaier, zaagmachine, kettingzaag, haagschaar, ...

Probleem = pricing (ontbreken van historische gegevens over schadefrequentie en schadeomvang?)

5) *Herziening wetgeving vergoeding slachtoffers terrorisme*

Ontwerp werkgroep regering "*vergoeding slachtoffers terrorisme*":

Alle slachtoffers worden vergoed, ongeacht

- verzekerd of niet verzekerd,
- aanslag in België of in het buitenland,
- de plaats van de aanslag,
- de middelen of wapens gebruikt door de terroristen

+ één verzekeraar komt tussen voor vergoeding lichamelijke en morele schade → één enkele medische expertise (uitdrukkelijke vraag slachtoffers)

6) Sustainable Finance

Op 2 vlakken:

- Aangeboden verzekeringsproducten: tak 23
- Dekkingsactiva = beleggingen ter garantie van de engagementen t.a.v. de verzekerden.

Criteria "*duurzaamheid*"?

duidelijk en transparant = essentieel

Aandachtspunten:

- § Voldoende aanbod aan duurzame en kwalitatieve activa (dekkingsactiva = 227 miljard €), lange termijn beleggingen ter dekking van lange termijnengagements van verzekeraar (pensioenen, levensverzekeringen, levenslange hospitalisatieverzekering, arbeidsongevallenverzekeringen, zware lichamelijke schade, ...),
- § Financiering economie (bedrijven) niet in gevaar brengen = 116 miljard €.
- à Redelijke en pragmatische aanpak gewenst.

BESLUIT

Maatschappij in volle ontwikkeling ➡ net zoals de wetgever, moet de verzekeringssector de veranderende realiteit op de voet volgen en zich aanpassen.

Anticiperen *à* verplicht tot nadenken.